

Første næstformand (Svend Auken):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Kl. 14.55

Den næste sag på dagsordenen var:

29) Forespørgsel nr. F 44:**Forespørgsel til kulturministeren:**

»Hvad kan ministeren oplyse om regeringens nuværende indsats på kulturbevaringsområdet, og hvilke initiativer agter regeringen at tage for at realisere intentionerne bag Kulturudvalgets beretning fra maj 2001: »Kulturbevaringsplan 2010 – Udredning om kulturarven?« Af Ole Sohn (SF) og Aage Frandsen (SF). (Forespørgslen anmeldt 25/2 2003. Fremme af forespørgslen vedtaget 28/2 2003).

Begrundelse**Ole Sohn (SF):**

I foråret 2001 afholdt Folketingets Kulturudvalg en høring om kulturarven, og på denne høring kom det frem, at vi faktisk har et meget, meget stort og hastigt voksende problem med at sikre kulturarven og få lavet en strategi for, i hvilke tempi det skulle gøres.

Efter høringen behandlede vi sagen i Folketingets Kulturudvalg og blev enige om, at den bedste måde, man kunne komme videre med hele kulturarvsarbejdet på, var ved at lave en beretning, hvor Folketingets Kulturudvalg opfordrede eller anbefalede eller pålagde, alt efter temperament, regeringen ved kulturministeren at iværksætte et udredningsarbejde dels om de fysiske samlingers ve og vel, dels også omkring det nye internetområde.

Det arbejde er gået i gang og er nu endt med, at vi har fået en udredning i to dele, hvor man altså behandler begge elementer. På den baggrund synes jeg, det er vigtigt, at vi også fortsætter og forfølger den indsats, som vi i enighed har startet op i Folketinget omkring sikring af den danske kulturarv.

Det er baggrunden for, at vi har ønsket forespørgslen, for at vi kan høre ministerens og regeringens ideer til, hvordan vi kommer videre

på baggrund af den udredning, som netop er blevet offentliggjort.

Besvarelse**Kulturministeren (Brian Mikkelsen):**

Jeg vil godt indlede med at sige, at rygtet om kulturarvens snarlige undergang nok er en smule overdrevet. Da Kulturudvalget udarbejdede sin beretning i 2001, lå det ligesom i luften, at vi måtte forvente en katastrofe lige rundt om det næste hjørne.

Resultatet af udredningsarbejdet, som jeg iværksatte som opfølgning på Kulturudvalgets beretning, har vist, at opgaven nok er mere overskuelig end først antaget. Der er områder, som kræver en særlig indsats, men alt i alt er konklusionen, at kulturarven generelt ikke har det så dårligt som først antaget.

Det betyder dog ikke, at vi skal sætte os ned med hænderne i skødet og vente på, at problemerne vokser os over hovedet. Udredningen peger på en række alvorlige og påtrængende problemer, som vi er nødt til at forholde os til.

Det drejer sig bl.a. om problemerne med den fysiske kulturarv, det drejer sig også om problemerne med den digitale kulturarv, og som udredningen påpeger, indebærer bevaringen af kulturarven en række udfordringer.

En af de første er, at mængden af genstande, arkivalier og offentliggjorte værker hele tiden vokser. En anden er, at der på flere felter er alvorlige problemer med bevaringen af materiale. Det gælder både for kulturarven af ældre dato og for vor tids kulturarv, f.eks. digitalt fremstillet materiale, nutidskunsten og dele af arven fra industrisamfundet.

Endelig betyder den teknologiske udvikling, at grænserne for kulturarven er sat til diskussion.

Regeringen anser bevaringen af kulturarven som en af de allerallervigtigste opgaver på kulturens område. Kulturarven er jo vores fælles hukommelse, med den kan vi få indsigt i vores fælles historie og derved grundlaget for vores nationale identitet. Derfor har vi også en særlig forpligtelse til at levere kulturarven videre til de generationer, der kommer efter os.

Derfor er regeringen indstillet på at gøre noget på de områder, hvor udredningen peger på, at der er behov for handling.

Kulturbevaring indtager allerede i dag en betydningsfuld plads i arkivernes, bibliotekernes

og museernes daglige virksomhed. Vi bruger i Kulturministeriet ca. 1,4 mia. kr. årlig til driften af arkiverne, bibliotekerne og museerne. Hertil kommer de beløb, som anvendes under andre ministerier.

Kl. 15.00

Nogle vil måske mene, at der kunne gøres langt mere for kulturbevaring inden for den nuværende ramme. Til det vil jeg gerne understrege, at institutionerne ud over bevaring jo også er forpligtet til at varetage andre opgaver: forskning, formidling osv.

I min tid som minister har jeg allerede taget en række skridt for at sikre bevaring af kulturarven. Som eksempel kan jeg nævne filmaftalen, hvor det er aftalt, at der i aftaleperioden skal bygges et nyt magasin for de såkaldte nitratfilm. Det nye magasin er et godt eksempel på den tværgående bevaringstænkning, jeg mener skal være hovedhjørnestenen i de kommende års indsats.

Ud over den filmhistoriske arv fra perioden sidst i 1800-tallet frem til ca. 1950 vil magasinet også omfatte Det Kongelige Biblioteks og Nationalmuseets samlinger af fotografier på nitratmateriale.

Vi har også i denne samling revideret og moderniseret arkivloven, som danner grundlag for et meget vigtigt kulturbevaringsarbejde både på det fysiske og elektroniske område. Og så har vi som en konsekvens af den ret nylige revision af museumsloven fået etableret en styrelse, Kulturarvsstyrelsen, som skal koordinere kulturbevaringsarbejdet både for den faste kulturarv og for den kulturarv, vi har på museerne.

Jeg har meget store forventninger til, at Kulturarvsstyrelsen kan påtage sig en række igangsættende og koordinerende opgaver, herunder på visse områder at samarbejde med Biblioteksstyrelsen og Statens Arkiver.

Alt i alt gøres der derfor efter regeringens opfattelse allerede i dag en meget stor indsats for bevaring af vores kulturarv. Men på visse områder bør der gøres mere. Jeg har derfor set frem til udredningen som et grundlag for en sammenhængende og styrket indsats.

Kulturudvalgets beretning fra maj 2001 har sat rammerne for udarbejdelsen af en udredning om bevaring af kulturarven. Jeg præsenterede udredningen for Kulturudvalget den 2. april 2003, og jeg var glad for ved denne lejlighed at fremlægge en samlet kortlægning af bevaringsproblemerne.

Sagen er den, at vi står over for et meget broget område med mange forskellige problemstillinger, så det har været nødvendigt for udredningen at foretage en række afgrænsninger.

Som foreskrevet i Kulturudvalgets beretning har udredningen lagt betydelig vægt på situationen i de centrale statslige institutioner. På museumsområdet kommer udredningen naturligvis også ind på de statsanerkendte museer, hvor staten jo via museumsloven kun har et medansvar for driften, herunder bevaringsarbejdet.

Da hovedansvaret for disse museer primært ligger i kommunerne, er der kun konkrete anbefalinger af økonomisk karakter på det område, hvor staten har det økonomiske hovedansvar. Jeg finder egentlig, at det er en rimelig afgrænsning. Til gengæld har Kulturarvsstyrelsen en meget vigtig opgave med at overvåge kvaliteten af udviklingen på det statsstøttede museumsområde.

Jeg synes, der er grund til at fremhæve, at Kulturudvalget i sin beretning lagde vægt på, at udredningen skulle foretage en nøje prioritering af bevaringsopgaverne efter kriterierne først og fremmest af væsentlig betydning for kulturarven og så økonomisk realisme.

Det er mit indtryk, at udredningen holder sig dette mål for øje og på dette grundlag er fremkommet med en række værdifulde anbefalinger til at fremme bevaringen af væsentlige dele af vores kulturarv.

Der er lagt meget arbejde i at foretage den af Kulturudvalget ønskede prioritering af opgaverne og i at udarbejde kriterier for, hvordan behandlingen af de enorme samlinger kan blive til en opgave, der kan blive nogenlunde overskuelig.

Udredningen har jo ikke kunnet dække alle områder. Et så vigtigt område som industrisamfundets historie er kun behandlet meget generelt. I den forbindelse kan jeg oplyse, at det er et satsningsområde for Kulturarvsstyrelsens fremtidige arbejde, og derfor vil det blive prioriteret i de kommende år.

Det største enkeltproblem for de fysiske samlinger er ifølge udredningen for få og for dårlige magasiner. De fleste akutte bevaringsproblemer, som vi står over for i dag, skyldes disse dårlige opbevaringsforhold. Gode magasiner med stabilt klima forlænger levetiden for genstandene, og de forhindrer, at bevaringsproblemerne vokser os over hovedet i fremtiden.

Udredningen peger bl.a. på de presserende magasinproblemer, som vi har på det statslige

område. En arbejdsgruppe arbejder p.t. på at etablere et nyt grundlag for en politisk beslutning om en løsning af Statens Arkivers lokale problemer, herunder specielt det påtrængende magasinproblem.

Regeringen vil i forbindelse med fremlæggelsen af finanslovsforslaget for år 2004 i august præsentere et oplæg til en løsning af Statens Arkivers lokalemæssige situation; et oplæg, som jeg som lovet vil indbyde ordførerne til en bredere drøftelse af.

Jeg synes også, det er tilfredsstillende at konstatere, at der på det ikkestatslige område er taget initiativ til etablering af regionale fælles magasinløsninger. Der er gode perspektiver i en sådan samordning.

Kl. 15.05

I den mindre udgiftskrævende del af udredningens anbefalinger har jeg bedt Kulturarvsstyrelsen om i samarbejde med relevante institutioner og personer at udarbejde en vejledning for god magasinering til gavn for alle landets kulturbevaringsinstitutioner.

Jeg har også noteret mig, at udredningen peger på behovet for en øget konserveringsindsats for at undgå, at genstande af enestående national betydning går til grunde, og for at forebygge, at der i fremtiden opstår store akutte bevaringsproblemer.

Udredningen peger på, at den konserveringsindsats, som finder sted på landets kulturbevaringsinstitutioner, kan målrettes mere, hvis man på de enkelte institutioner i højere grad prioriterer den konserveringsfaglige indsats efter genstandenes betydning.

Der synes også at være mulighed for at koordinere konserveringsindsatsen bedre. Der har jo været en tendens til, at de centrale kulturinstitutioner har hver deres konserveringsværksted. Vi kan heldigvis også se, at nu begynder de statslige institutioner at samarbejde mere på området, og det synes jeg er positivt.

Udredningen peger på, at der kan være flere fordele forbundet med fremover at tænke mere i fælles konserveringsværksteder. Større værksteder vil jo kunne trække og styrke et bedre fagligt miljø og dermed sikre, at institutionerne får løst deres opgaver bedre.

En anden stor trussel mod genstandene er den måde, de håndteres på. Mange genstande bliver beskadiget som følge af transport eller forkert behandling. Udredningen peger på, at der er brug for vejledende standarder for den daglige bevaring og håndtering af genstandene,

og jeg vil i den forbindelse bede Kulturarvsstyrelsen om i samarbejde med Konservatorskolen at igangsætte et sådant initiativ.

Allerede inden udredningsarbejdet blev igangsat, blev problemerne om det syreholdige papir diskuteret indgående. Arkiver og biblioteker har gennem en årrække peget på problemet med industripapir fremstillet i perioden fra 1850 til ca. 1970, fordi det papir er så syreholdigt, at papirets struktur nedbrydes relativt hurtigt. Her står vi over for en stor udfordring. Der er tale om en meget stor mængde papir. Det Kongelige Bibliotek har f.eks. opgjort mængden til 23 pct. af samlingerne.

Problemet er ikke generelt akut, men vi skal uden tvivl gøre noget inden for en overskuelig årrække, hvis papirmaterialet på vore arkiver og biblioteker ikke skal forgå på længere sigt. Jeg vil derfor snarest muligt tage initiativ til, at der nedsættes en arbejdsgruppe bestående af specialister på papirafsyningsområdet, som får til opgave at udarbejde en egentlig handlingsplan til løsning af udfordringen.

Der indsamles stadig mange genstande, og der er en tendens til, at denne indsamlingsindsats ikke altid er lige godt koordineret. Problemet er specielt for de kulturhistoriske museer, hvor indsamlingspolitikken har haft en tendens til at tage udgangspunkt i det enkelte museum og ikke i en egentlig helhed.

Udvalget anbefaler, at det kulturhistoriske museumsområde fremover skal arbejde i retning af en bedre koordinering på indsamlingsområdet. Opgaven er populært sagt at undgå, at alle indsamler det samme og derved gør bevaringsbyrden uoverskuelig for vore efterkommere. Sat på spidsen kan man jo spørge sig selv, hvor mange blå kaffekander og messingstrygejern vi ønsker at overlære til kommende generationer. Når først en genstand er indlemmet i en samling, er det jo et stort problem at udskille den igen.

Kulturarvsstyrelsen er derfor i gang med at udarbejde en database, som skal hjælpe til en bedre koordinering af indsamlingsarbejdet. Hensigten er, at alle museer med tiden skal registrere deres samlinger i basen. Det vil således blive muligt at få et overblik over, hvad der befinder sig på landets museer, og hvor der er et indsamlingsefterslæb eller det modsatte. På sigt skulle det gerne åbne op for en meget mere målrettet indsamling og kassationspolitik; en udvikling, som jeg lægger vægt på at fremme.

For den elektroniske kulturarv anbefaler udredningen, at rammerne for at indsamle, bevare og gøre den elektroniske kulturarv tilgængelig fastlægges i en ny, udvidet pligtafleveringslov. Denne lov skal omfatte hele den offentliggjorte elektroniske kulturarv, dvs. radio- og tv-udsendelser, film og internetmateriale.

Internettet er jo i dag som medie præget af og bærer af information og viden, der ikke er repræsenteret andre steder. Derfor er nettets indhold forstået som udtryk for den kultur og det samfund, vi lever i, også meget relevant at bevare.

Kl. 15.10

Selv om det kun er 6 år siden, pligtafleveringsloven blev revideret sidst, har den teknologiske udvikling betydet, at der igen er behov for en revision. Jeg er umiddelbart enig i denne vurdering og vil derfor gå i gang med det egentlige lovforberedende arbejde. Udvidelsen af pligtafleveringsloven vil gribe ind i såvel radio-, tv-, film- som ophavsretslovgivning. Regeringen forventer derfor at kunne fremlægge et forslag til en ny udvidet pligtafleveringslov i folketings-samlingen 2004-05.

I forlængelse af anbefalingen om en mere dækkende indsamling af materiale fra internettet foreslog udredningen en undersøgelse af behov og omkostninger i forbindelse med registrering af den elektroniske kulturarv. Kulturministeriet vil arbejde videre med denne anbefaling.

En anden vigtig betydningsfuld konklusion på udredningen er konstateringen af, at digital bevaring er mulig også på sigt. Ligesom bevaring af den fysiske kulturarv kræver bevaring af digitalt materiale en aktiv bevaringsindsats i form af løbende overvågning.

Et velfungerende nationalt samarbejde mellem arkiver, biblioteker, museer er også meget væsentligt i forhold til arbejdet med digital bevaring. Udredningen anbefaler at etablere en styregruppe for digital bevaring på tværs af kulturbevaringsinstitutioner og med den relevante ekspertise. Denne anbefaling har jeg taget til mig og vil sørge for, at der bliver nedsat en sådan styregruppe snarest.

Vor tid skal nødig huskes som den periode, hvor man bare lod stå til, mens umistelige kulturskatte gik tabt. Jeg prioriterer som borgerlig kulturminister kulturen meget højt. For at kunne forstå, hvem vi er, må vi jo også vide, hvor vi kommer fra.

Derfor er det væsentligt, at vi værner om vores fysiske og digitale kulturarv. Derfor er det en

opgave, vi gerne påtager os i regeringen sammen med Folketingets partier. Så jeg glæder mig til drøftelserne i dag og til det videre arbejde frem til efteråret, hvor vi forhåbentlig sammen med Folketingets partier kan lave en plan for, hvordan vi får bevaret den fysiske og den digitale kulturarv for vores efterkommere.

Forhandling

Ole Sohn (SF):

Tak for besvarelsen.

Hvis man skal tage udgangspunkt i udredningen, er den som sagt delt op i to faser, dels de fysiske samlinger og dels den digitale kulturarv.

Det er min opfattelse for at tage den digitale kulturarv først, at de anbefalinger, der er kommet der, er rigtige og fornuftige, og at det er et godt grundlag at kunne påbegynde indsamlingen af den digitale kulturarv på. Jeg vil godt understrege, at når jeg siger, det er et godt grundlag, så mener jeg, det er et godt minimumsgrundlag, for det er en stor opgave. Men jeg mener, vi kan komme videre ud fra det.

Dog vil jeg sige, at der er et problem, som vi skal have løst hen over sommeren. Det er: Hvordan kan man så gøre brug af den digitale kulturarv? Der er jo ikke meget ved, at man samler den ind, når udredningen peger på de store vanskeligheder, der er med at gøre den offentlig tilgængelig. Derfor er det en af de ting, som vi skal have set på, sådan at vi ikke kommer i en situation, hvor den digitale kulturarv kun kan ses ganske få steder, men at offentlighedsdelen bliver markant.

Også med hensyn til industrisamfundets kulturarv mener jeg, det er vigtigt, at vi får sat ind. Derfor er jeg også glad for, at ministeren siger, at det skal være et væsentligt indsatsområde. Vi må jo erkende, at når vi tager ud på museerne, er det ikke et problem at komme til at se pilespidser og potteskår og i det hele taget se vores glørværdige oldtid, men når vi skal se på industrisamfundets kulturarv, ja, så er det, vi har rundtomkring, meget pauvert.

Derfor er det vigtigt, at vi dels anerkender det arbejde, der bliver lavet på Arbejdermuseet, Teknisk Museum, Den Gamle By og Industrimuseet rundtomkring i landet, dels også får en mere samlet plan for en indsats. Derfor er jeg glad for, at ministeren også understregede det i sit svar på forespørgslen.

En af de ting, som udredningen ikke har besvaret tilstrækkeligt, og det synes jeg også er en debat værd, er, at vi jo lagde op til, at man primært skulle tænke på de nationale kulturarvsinstitutioner, men at belysningen også burde omfatte væsentlige samlinger uden for de nationale kulturinstitutioner.

Det er klart, at de anbefalinger, som kommer i udredningen, primært retter sig mod de statslige institutioner, fordi der er nogle økonomiske problemer ved at drage hele det amtslige og kommunale område ind.

Kl. 15.15

Derfor så vil jeg godt opfordre ministeren til at tage kontakt til Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen, sådan at vi kan få en fælles drøftelse af, hvordan vi sikrer den nationale kulturarv som helhed, for vi må erkende, at en stor del af den nationale kulturarv ligger på museers arkiver ude omkring i landet, museer, som ikke nødvendigvis er en del af de nationale kulturarvsinstitutioner.

Det sidste, jeg vil tage fat i, er spørgsmålet om et udvidet samarbejde omkring arkiver, museer og biblioteker. Vi bør drage lære og erfaringer af den måde, man samarbejder på i de tre typer institutioner i andre lande, og også drage dem ind i debatten i forbindelse med, at vi hen over sommeren og til efteråret skal fremlægge den fremtidige strategi på det kulturhistoriske område.

En ting vil jeg godt sige til ministeren og til regeringen allerede nu, nemlig at det er vigtigt, at vi har en fælles forståelse for nødvendigheden af kulturarven og sikringen af den. Der er det ikke nok, at vi kun er enige om strategien og linjerne; vi er altså også nødt til at erkende, som vi har været enige om tidligere – i hvert fald før valget – at det er noget, som kræver store investeringer, og derfor vil jeg meget opfordre regeringen til i det arbejde, man går i gang med her i forbindelse med finansloven, at se lidt på, om det nu også er rigtigt at foretage de store nedskæringer på kulturarvsinstitutionerne, som er lagt ind i BO-årene på finansloven, for bliver de gennemført, tror jeg ikke, vi er i stand til at løfte den fælles opgave, vi nu sætter os.

Derfor håber jeg, og det vil jeg meget appellere til – ellers skal jeg nok være den, der gentager det, når vi kommer dertil – at man erkender, at det ikke er nok, at vi laver en fælles strategi, som jeg fornemmer og håber vi er enige om her i dag, men det er også vigtigt, at vi i fællesskab i vores partier – selvfølgelig ikke mindst i regeringspartierne – over for de økonomiske ministre presser

på og forklarer, at kulturarv ikke har stærke lobbyistgrupper i baghånden, som kan hjælpe til og presse på, for at der sker noget; det kan kun en seriøs behandling i Folketinget og i partierne. Den har vi haft indtil nu, og den håber jeg også vi kan fortsætte, så vi i fællesskab kan sikre, at vi får tilstrækkelige midler til at løfte denne store fælles opgave.

Vi har jo fået overleveret kulturarven, som vi kender den i dag, fra tidligere generationer, som med møje og besvær og under dårligere økonomiske forhold, end vi har nu, har samlet den sammen, så hvis ikke vi, som i dag er den mest formående generation overhovedet i historien, skulle være i stand til at videregive den kulturarv, vi har fået overgivet, til de kommende generationer, så står det sløjt til.

Ester Larsen (V):

Det var en god beslutning, vi traf i det tidligere Kulturudvalg, da vi opfordrede kulturministeren til at sætte et udredningsarbejde i gang om kulturarvens bevaringstilstand. Det var godt af flere grunde, bl.a. fordi det ikke længere er muligt nu at skabe myter om katastrofale forhold, hvor store umistelige værdier i kulturarven fortabes. Det er godt at få et solidt grundlag for den fremtidige bevaringsstrategi.

Rapporten fastslår, at etableringen af betrygende stabile magasiner er det vigtigste element i udformningen af en bæredygtig bevaringspolitik.

Det vil vi i Venstre tage udgangspunkt i, ligesom vi også er optaget af initiativerne til regionale, fælles magasinløsninger.

Rapporten opererer med stringente klassifikationer af genstandenes betydning og deres bevaringstilstand. Det er interessant, at sammenstillinger af disse faktorer viser, at 1 pct. af genstandene på Det Kongelige Bibliotek af enestående værdi er svært skadede. For Statens Museum for Kunst er det alene 0,2 pct. af genstandene, der er i den kategori, og for Nationalmuseet gælder det for 0,3 pct. af genstandene.

Rapporten viser også, at der er et stort behov for samarbejde inden for kulturarvsinstitutionerne. Samarbejde bør stå som med flammeskrift over bevaringsområdet. Samarbejde om konserveringsopgaver bør intensiveres og om fornødent samles i en fælles organisation.

Det er oplagt nødvendigt at få fælles standarder for registrering, en fælles database, ligesom det er vigtigt at få bevaringstilstanden beskrevet, så der kan foretages korrekte prioriteringer.

Kl. 15.20

En samlet database over indsamlede genstande vil også være et nyttigt redskab i den kassations- og udskilningspolitik, der nødvendigvis må fastlægges. Vi lever i et samfund, der producerer stadig flere værker, genstande og begivenheder. Vi udvikler nye modeller af alting, nye teknologier, ny kunst, underholdning osv. Kulturarven vil til evig tid forøges. Vi frembringer i stigende tempo nye bøger, arkivalier og kunst, og samtidig dukker der genstande op fra fortiden, som vi ønsker at bevare, og da alt er for-gængeligt og underlagt nedbrydningens ubønhørlige lov, vil bevaringsopgaven vokse og vokse.

Så vi har behov for en konstruktiv bevaringsstrategi og til en koordineret indsamlingspolitik for at sikre, at bevaringsopgaven kan løses ordentligt, men vi har også behov for en konsekvent kassationspolitik. Men kassation skal være meget gennemtænkt. Udgangspunktet for museernes kassation i samlinger kunne muligvis være, at kassationer ikke må blive et incitament for det enkelte museum til økonomisk vinding; der skal tages helhedshensyn til kulturarven; der skal tænkes langsigtet for at minimere risiko for senere fortrydelse; det skal dreje sig om genstande, der findes i større tal; museet kan identificere og motivere forslag; genstandene kan tilbydes andre museer via Kulturarvsstyrelsens hjemmeside, og Kulturarvsstyrelsen tager endelig stilling til udskillelsen.

Vi skal værne om vores kulturarv. Den rummer spor og fortællinger om vores fortid, som er afgørende for vores fælles forståelse. Men vi skal udvælge og bevare med både omtanke og frem-syn, så vi fortsat kan levere den væsentlige kulturarv videre til de generationer, der kommer efter os.

Jeg skal på vegne af samtlige partier i Folketingsretten fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget

- anerkender det store arbejde med udredningen om bevaring af såvel den fysiske som den elektroniske kulturarv,
- konstaterer, at udredningen berører et bredt problemfelt, der gælder både for de statslige og de ikkestatslige institutioner, men at udredningens konkrete økonomiske anbefalinger sigter mod det statslige ansvarsområde,

- konstaterer, at udredningen peger på et behov for en fremtidig strategi på det kulturhistoriske område, herunder en koordineret indsamlings- og kassationsstrategi,
- noterer sig, at kulturministeren har oplyst, at Kulturarvsstyrelsen har besluttet, at industrisamfundets kulturarv skal være det første satsningsområde for styrelsen, og
- støtter udredningens forslag om det størst mulige samarbejde mellem institutioner på arkiv-, biblioteks- og museumsområdet og på tværs af det ikkestatslige og det statslige område,

opfordrer Folketinget regeringen til at præsentere et udspil som opfølgning på udredningens anbefalinger i forbindelse med fremlæggelse af forslag til finanslov for 2004.«
(Forslag til vedtagelse nr. V 106).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (*Se ovenfor*). Dette forslag fremsat af samtlige partier indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

Selv om vi er enige i forslaget til vedtagelse, så skal der jo være en forskel på at være i regering og opposition, og derfor vil jeg gerne have fru Ester Larsen til at uddybe bemærkningerne omkring den der frygt, der har været i nogle kredse for, at umistelige værdier skulle gå tabt i kraft af, at vi ikke har værnet nok om kulturarven.

Kl. 15.25

Er det ikke rigtigt forstået, at når de røde lamper ikke lyser så markant, er det jo, fordi udredningen giver anvisninger på, hvad der skal til for at undgå, at vi mister det. Man kan ikke bare lade stå til, for så går værdier faktisk tabt, og det er derfor, det er ret vigtigt, ikke som en løsning, men som en forudsætning for den langsigtede strategi, at vi får ordentlige, sunde, klimastyrede magasiner. Det er jo ikke løsningen; det er jo forudsætningen for, at vi kan forske i fortiden og kulturarven. Det synes jeg er vigtigt at understrege.

Så lige til sidst også vedrørende spørgsmålet om nutidens, industrisamfundets kulturarv. Det er klart, at jo materielt rigere vi bliver, jo flere ting må nødvendigvis indgå i kulturarven, og det betyder faktisk også, at vi er nødt til at samle mere og mere ind, selv om der selvfølgelig også skal være en eller anden form for kassationsstrategi.

Vi må bare erkende, at godt nok er vi måske ikke blevet åndeligt rigere i forhold til tidligere generationer og tidligere historiske perioder, men vi er i hvert fald blevet materielt rigere, og det kræver altså også investeringer i ordentlige rammer for kulturarven.

(Kort bemærkning).

Arne Toft (S):

Jeg vil godt spørge fru Ester Larsen, om hun er enig med mig i, at der mangler noget. Vi har fået en god udredning om bevaring af kulturarven, men der mangler noget, som hr. Ole Sohn også sagde, om andre museer. Udredningen baserer sig praktisk talt udelukkende på de statslige museer. Jeg ved, at § 16-museerne har henvendt sig og også gerne vil have en udredning om deres museumstyper.

Kan vi blive enige om det?

(Kort bemærkning).

Ester Larsen (V):

Vi kan godt blive enige om, at vi havde foretræde i Kulturudvalget i går med repræsentation fra de ikkestatslige museer. Ministeren har peget på problematikken, og rapporten indeholder nogle råd og anvisninger, og det er oplagt, at denne her rapport samler sig om statens museer og statens institutioner. Derom kan vi ikke være uenige.

Jeg er også meget enig med hr. Ole Sohn i, at den mangfoldighed, vi skaber omkring os, også skaber et behov for at indsamle flere og flere genstande. Derfor er det så nødvendigt, at vi har en ordentlig strategi for, hvordan man indsamler, at man ikke laver dobbeltarbejde.

Derfor er det også nødvendigt, at man kritisk ser de samlinger, man har, igennem for at se, om der er genstande, som ikke har en sådan værdi, at det er rimeligt, at samfundet skal bevare dem til evig tid. Vi er nødt til at være meget opmærksomme, for behovet, som jeg sagde i mit indlæg, vokser til evig tid.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

For det første vil jeg godt kvittere for fru Ester Larsens klare tilkendegivelse og konstatering i forlængelse af ministeren af, at det, der har været lagt frem, har koncentreret sig om den statslige del og ikke de ikkestatslige, men statsanerkendte museer. Der er et hul, som der skal rettes op på.

For det andet vil jeg sige – lidt i forlængelse af det, hr. Ole Sohn sagde – at det jo er rigtigt, at antallet, omfanget af ting, der skal bevares, stiger. Alligevel synes jeg ikke rigtig, at der fra fru Ester Larsens side var nogen refleksioner over f.eks. nedskæringerne på Nationalmuseet.

Hvad betyder det for mulighederne for at udfylde den opgave? Får det slet ikke nogen konsekvenser for mulighederne for at bevare også det, som fru Ester Larsen mener er relevant? Er der trods alt slet ikke nogen sammenhæng dér mellem, hvilke bevillinger der gives, og hvilke muligheder der er? Og hvilke konsekvenser får det så med nedskårne bevillinger?

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

I beretningen, som danner grundlag for udredningen, gør vi meget klart, at vi mener, der er en opgave både på de nationale kulturarvsinstitutioner og også på de øvrige kulturarvsinstitutioner rundtomkring i landet, som hører under amter og kommuner.

Nu kan jeg have en vis forståelse for, at det kan være vanskeligt at give direkte anvisninger til statsanerkendte museer, hvor kommuner og amter har en større eller mindre forpligtelse, fordi der er et andet ministerium, som har nogle regler om, hvordan man skal kompensere kommunerne for øgede udgifter osv., men jeg vil godt høre fru Ester Larsen, hvordan holdningen hos Venstre ville være til, at Kulturministeriet inviterer Kommunernes Landsforening og Amdsrådsforeningen til om ikke andet så en begyndende drøftelse af, hvordan vi i fællesskab kan lave en national strategi, sådan at vi netop, som fru Ester Larsen var inde på, undgår dobbeltarbejde.

Kl. 15.30

Det indebærer jo, at vi har et meget tæt samarbejde med de museer, statslige og ikkestatslige arkiver og lignende, der ligger rundtomkring i landet, og som har væsentlige dele af vores kulturarv liggende. Det er da alt andet lige en fordel for alle tre instanser – altså stat, amter og kommuner – at der er et tæt samarbejde.

Når vi ikke kan få lavet den del 2 af udredningen, som der egentlig er behov for – der er jo nogle økonomiske mekanismer, der forhindrer det – så er et frivilligt samarbejde noget, jeg meget vil anbefale at man tager fat på.

(Kort bemærkning).

Ester Larsen (V):

Jeg kan kun tilslutte mig ønsket om et frivilligt samarbejde mellem dem, der har driftsansvaret og det overordnede ansvar på de ikkestatslige museer og så Kulturministeriet og primært Kulturarvsstyrelsen, som jo også har et ansvar over for disse museer.

Med hensyn til økonomien er der ikke andet at sige, end at det jo er enhver institutions opgave at prøve at løse sine opgaver så optimalt som overhovedet muligt inden for de økonomiske rammer, der er stillet til rådighed. Som det fremgik af ministerens tale, tager vi en drøftelse i forbindelse med den kommende finanslov for at se, om vi kan fremskaffe midler til at etablere disse magasiner, som vi er enige om er så nødvendige.

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det hr. Arne Toft som ordfører.

Arne Toft (S):

Vi er i Socialdemokratiet enige med fru Ester Larsen og også med hr. Ole Sohn i, at vi har fået en god udredning om kulturarven. Kulturarven skal bevares; det kan vi alle sammen hurtigt blive enige om. Kulturarven har måske endnu større betydning i dag end tidligere. Vi bruger den til at skabe identitet og klargøre vores rødder i et samfund, hvor der er mange kulturindtryk fra mange forskellige steder i verden.

Jeg tror på, at identitetsdannelse kræver aktiv indsats fra kulturarvsinstitutionerne. Udviklingen betyder og kommer i fremtiden til at betyde, at informationsmængden i dag er meget større end nogen siden før. En del af informationsmængden bliver dog digital, men derfor er der stadig megen information, og der bliver mere dag for dag. Derfor er vi nødt til at fastlægge strategier, så vi også i fremtiden får samlet det nødvendige. Informationsmængden bliver større og større, indsamlingerne bliver dyrere og dyrere, hvis ikke vi snart gør noget.

Når vi diskuterer vores visioner for fremtidens kulturbevaring, tror jeg, vi kan få stor glæde af at se lidt rundt i verden. F.eks. har man i England gode erfaringer med at give museer en stor rolle i opretholdelsen af den engelske identitet, f.eks. med integration, hvor museerne tager et stort ansvar, og det er da en klar måde at integrere vores kultur i velfærdssamfundet på, samtidig med at der kan være økonomiske fordele i det. Vi må ikke lade det sociale ansvar overskygge behovet for højt uddannet arbejds-

kraft på museerne, men erfaringerne fra bl.a. England er interessante.

Det ændrer ikke på, at vi i dag har brug for en aktiv indsats for at bevare både den del af vores kulturarv, der rækker mange år tilbage, og den del, der kan sikre, at fremtiden kan lære om os. Det betyder ikke, at vi ikke må være kritiske og foretage prioriteringer, for med til diskussionen om de ellers gode intentioner omkring kulturbevaringen hører også den økonomiske diskussion.

Derfor håber jeg også, at debatten i dag og regeringens samlede strategi for kulturbevarelse, som kulturministeren har varslet i en række medier, vil bygge på en erkendelse af, at kulturbevarelse koster penge, og derfor hører prioriteringer også hjemme i diskussionen, og det vil være mit udgangspunkt for diskussionen i dag.

Jeg er enig med ministeren i, at byggeri af magasiner har højeste prioritet. Status i dag er, at dele af vores kultur er ved at smuldre. Derfor skal vi både fokusere på magasinerne, men også på bevaringsdelen. Akut vurderer udredningen, at der skal bygges magasiner for 300 mio. kr., og dertil skal vi lægge ca. 50 mio. kr. til konservering, registrering og husleje.

Kl. 15.35

Min indgangsvinkel til diskussionen omkring magasiner er, at vi skal bygge stort nu, og gerne så stort, at vi ikke skal bygge igen lige med det samme.

Vi er tilhængere af den såkaldte madkassemodel, hvor vi bygger flere magasiner sammen, så de forskellige arkiver, museer og biblioteker sammen kan få opbevaret deres genstande under optimale forhold. Jeg tror, der kan findes utrolig mange stordriftsfordele ved at samle arkiverne, hvis vi kan gøre op med nogle af de til tider stive grænser, der findes mellem arkiver, biblioteker og museer. Lidt i spøg kan man måske omformulere et af regeringens slogans til at hedde: Mest magasinplads for pengene. Heri ligger også, at magasiner ikke behøver at ligge midt i byen. Det vigtigste for os er, at vi tænker stort, fremadrettet og samlet, så vi kan få langt mere ud af pengene.

Men en sådan forespørgselsdebat som denne skal ikke kun gå op i magasiner; kulturarvsdiskussionen skal være bredere end det. Både den elektroniske og fysiske kulturarv kræver strategiske svar. Den fysiske og elektroniske kulturarv står over for hver sin udfordring, som jeg kort vil kommentere.

Omkring den fysiske kulturarv mener jeg, at der er behov for en konsekvent prioritering af, hvad der skal gemmes. Her spiller både genstandenes nationale betydning og deres bevaringstilstand ind. Det forudsætter selvfølgelig en fælles registrering, hvilket udredningen også berører, og derfor er det også nødvendigt at fokusere på konserveringsbehovet, specielt for ældre papirer, der er ved at syre til.

Jeg håber, ministeren er lydhør over for ønskerne i udredningen om at lade Danmark bidrage til den internationale forskning på dette område.

Endelig ville jeg kommentere den elektroniske kulturarv. Netop den er så vigtig, at vi snart må begynde at forholde os til den. Udviklingen inden for området går hurtigt, og en større del af vores kultur fremstilles elektronisk. Prioriteringen af denne del af kulturarven er nødvendig, for at eftertiden kan få et samlet billede af vores tid.

Socialdemokratiet er meget villig til at se på ændringer i pligtafleveringsloven, så skellet mellem statisk og dynamisk udgivelse ophæves. I dag går vi glip af en stor del af vores kulturarv på internettet. Der er behov for en klar indsamlingsstrategi, der bygger på tværsløsninger, og der er behov for, at vi gør noget ved efterslæbet. Derfor ser vi frem til ministerens tiltag på området.

Når den elektroniske kulturarv er til debat, er det både nødvendigt at prioritere tilgængelighed og bevaring. Det kan jo være stort set umuligt at læse blot nogle få år gamle dokumenter i dag. Situationen er jo, at levetiden for digitale medier er meget kort, og det kan være enormt ressourcekrævende at vedligeholde maskiner til at aflæse dokumenter, som er flere år gamle. Derfor skal vi også turde investere i forskning for at sikre bevaring af den elektroniske kulturarv, og også her kan vi med stor fordel samarbejde internationalt.

Lad mig slutte med at sige, at vi er glade for udredningen, og at vi nu efter Socialdemokratiets mening har et godt beslutningsgrundlag.

Vi støtter op om røsterne, der ønsker en redøgelse om de statsanerkendte museer, herunder først og fremmest de såkaldte § 16-museer.

Vores holdning er, at et lille land som Danmark burde have én kulturbevaringsstrategi, men til gengæld en, der bygger på en høj professionel standard inden for både indsamling, konservering og opbevaring. Derfor ser vi frem til regeringens plan herfor.

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det fru Louise Frevert som ordfører.

Louise Frevert (DF):

Lad mig slå fast én gang for alle, at Dansk Folkeparti ser det som en af vores fornemste opgaver at bevare vores kulturarv for eftertiden, og det skal ske på en forsvarlig måde. Vi er indstillet på, at der skal bruges ressourcer på dette område, inden det er for sent.

Den længe ventede udredning om bevaring af kulturarven er endelig kommet, et digert værk på 275 tætskrevne sider, og her tegnes et alsidigt billede af en del af problemstillingen. Det drejer sig bl.a. om en helt ny dimension i kulturarven, nemlig den elektroniske kulturarv, som pludselig vil gøre bevaringsbilledet endnu bredere og endnu mere bekesteligt.

Den elektroniske kulturarv skal der tages meget anderledes hensyn til bevarelsen af. En digital bevaring kan meget hurtigt blive en højteknisk problemdiskussion, og jeg tror, at vi som politikere må overlade til eksperterne at finde ud af, hvordan det gøres på den bedst forsvarlige måde, men principperne kan vi absolut være med til at bestemme.

Kl. 15.40

Desuden kan man heller ikke på nuværende tidspunkt have en helt klar strategi for, hvordan man kan bevare ting digitalt, idet der er mange ulemper forbundet med det, og man kender endnu ikke bevaringsegenskaberne, hvorimod man ved, at f.eks. mikrofilm har en bevaringstid på op til 100 år. Så før man egentlig er klar over, om man kan have en veldokumenteret procedure for den elektroniske bevaring, er der store risici ved at bruge moderne elektronik, når man endnu ikke ved, om man kan bevare tingene forsvarligt. En del af det er bøger og billedsider, og så er der hele den digitaliserede lydside, hvor man ikke ved, hvor mange gange man skal spille over til et nyt medie, for at man kan bevare materialet.

Selv om udvalget mener, at det med den viden, man har i dag, er muligt at bevare det digitale materiale på lang sigt, er der alligevel en del forpligtelser, der skal være opfyldt, bl.a. en løbende overvågning, og det vil være yderst bekesteligt.

En del af kulturarven, der også er omtalt i rapporten, er inden for arkiv-, biblioteks- og museumsområdet, ABM-området, og det er et område, som man på længere sigt skal forsøge at få til at samarbejde meget mere konstruktivt

end på nuværende tidspunkt. Det er med glæde, jeg konstaterer, at udvalget anbefaler, at der må være et mere tværsektionelt arbejde på ABM-området end det eksisterende, da det også forekommer i udlandet. Her må vi tale om, at en form for stordrift kan være til stor gavn på specielt dette område.

Man er også nok nødt til at gå ind og se på kassationen, et ord, som meget nødig bliver brugt i museumssammenhænge. Det er forståeligt, for der har været tidspunkter, hvor man har ment, at alt skulle bevares. Men man kan jo spørge sig selv, om alting egentlig er relevant at bevare.

Ved denne lejlighed er jeg nødt til at spørge kulturministeren, om det virkelig har sin rigtighed, at man kun behøver 4,5 årsværk pr. år svarende til 1,8 mio. kr. til påtrængende afvikling af Statens Arkiver. Det er et forbavsende lille tal i forhold til de tal, som jeg mener at have fået mundtlig oplysning om fra vores rigsarkivar, Johan Peter Noack. Hvis tallene ikke er større, er det jo udmærket, men jeg må sige, at jeg er blevet anderledes informeret: Skulle man renovere og konservere alle arkiverne op til et tilfredsstillende niveau, ville det ikke koste under et tredcifret millionbeløb. Det vil jeg gerne bede ministeren om at svare på.

Tallene på side 124 er forbavsende lave, hvad angår museerne, Det Kongelige Bibliotek og Statens Arkiver i forhold til de beregninger, jeg hidtil er blevet konfronteret med. Har det sin rigtighed, kan ministeren måske garantere her fra Folketingets talerstol, at hvis man bevilger henholdsvis 26,8 og 28,7 mio. kr., tilsammen 55,5 mio. kr., over en 10-årig periode – det er det, der står beskrevet i rapporten – så vil der ikke være yderligere konserveringsmæssige problemer på de nævnte institutioner.

Det bliver meget, meget interessant at få det svar, eftersom jeg under hele episoden med Rigsarkivet har spurgt tæt ind til det, og jeg kan slet ikke få de her tal til at harmonere med de papirer, jeg har fået fra ministeriet. Men det må vi jo så tage under udvalgsbehandlingen. Jeg skal selvfølgelig ikke sætte ministeren i forlegenhed, hvis ministeren ikke har mulighed for at svare på det på nuværende tidspunkt her oppe fra talerstolen; så vil vi tage det under udvalgsarbejdet.

Et andet udestående er problemet med magasinerne, men det er en helt anden problemstilling. Der mangler magasinplads, og det haster, og det skal løses snarest.

Desuden er det jo kun et hjørne af kulturarven, rapporten beskæftiger sig med. I virkeligheden forlyder det, at det kun er en lille procentdel, der er under behandling i rapporten, nemlig de statsejede institutioner.

Endvidere, som tidligere nævnt af andre partier oppe fra denne her talerstol, savner jeg, at man havde fået § 16-rapporten færdig, samt ønsket om en total redegørelse over resten af vores kulturarv. Det kan godt være, det kommer til at skorte på nogle økonomiske redegørelser, men jeg synes, man bør stille det krav, at vi får et samlet overblik over, hvordan det står til med hele kulturarven.

Der er nok at tage fat på, og vi glæder os til at være nogle af dem, der vil præge billedet af kulturarven for kommende generationer.

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det fru Carina Christensen som ordfører.

Og jeg beder om mere ro i salen.

Carina Christensen (KF):

Ja tak.

Vi har et stort fælles ansvar for at bringe den overleverede kulturarv videre til de kommende generationer, ligesom vi også skal sikre, at vores samtidshistorie og kunst kan studeres af dem, der kommer efter os. Vores kulturinstitutioner udfører hver eneste dag et stort arbejde for at indsamle, bevare og formidle kulturarven, og de støder løbende på nye udfordringer, som vi naturligvis skal hjælpe med at løse i det omfang vi kan.

Kl. 15.45

Der er nu lavet et omfattende udredningsarbejde omkring bevaringen af henholdsvis den fysiske og den elektroniske kulturarv. Udredningen peger på, at der er brug for en bedre koordinering af indsamlingen på de kulturhistoriske museer.

Fra konservativ side er vi dog glade for at kunne konstatere, at man konkret arbejder med en fælles database, hvor alle museer skal indberette indholdet i deres samlinger. Når den database kommer op at køre, vil vi få et rigtig godt overblik over, hvad der faktisk er på landets museer.

Et andet væsentligt problem er, at vi har for få magasiner, og at dem, vi har, generelt er i for dårlig stand. I Kulturudvalget har vi længe drøftet lokaleproblemerne hos Statens Arkiver, og til august kommer regeringen så med sit oplæg til at løse lokaleproblemet.

Vi ser frem til, at vi snart finder en løsning på magasinproblemerne. Vi kan redde meget materiale og mange genstande med den rette opbevaring.

Meget tyder på, at der er behov for en bedre målretning af den konserveringsindsats, som finder sted på kulturinstitutionerne. Indsatsen bør i højere grad prioriteres efter genstandenes betydning, og der bør også tænkes mere i fælles konserveringsværksteder. Ved at flere går sammen om nogle fælles værksteder, opnår man ikke alene betydelige stordriftsfordele, men man får også mulighed for at samle en meget stor faglig ekspertise på ét sted, hvilket jo vil styrke det faglige niveau. Vi synes, det er positivt, at man flere steder har taget fat på sådan nogle samarbejder, men vi ser gerne, at endnu flere går i gang.

Udredningen anbefaler, at rammerne for at indsamle, bevare og gøre den elektroniske kulturarv tilgængelig bør fastlægges i en ny og udvidet pligtafleveringslov, der omfatter hele den offentliggjorte elektroniske kulturarv. Kulturministeren vil nu sætte gang i et lovarbejde, og han forventer at fremsætte et lovforslag i samlingen 2004-05. Det ser vi positivt på.

Samtidig arbejdes der videre med at planlægge en undersøgelse af behov og omkostninger i forbindelse med registrering af den elektroniske kulturarv, og der vil nu også blive nedsat en styregruppe, der løbende skal overvåge den digitale bevaring på tværs af kulturinstitutionerne.

Vi vil fra konservativ side gerne være med til at prøve at finde flere midler til bevaringen af kulturarven i forbindelse med finansloven for 2004. Det er faktisk noget, som vi prioriterer utrolig højt. Jeg synes dog også, at udredningen har vist, at der faktisk er meget at opnå ved øget samarbejde og en bedre prioritering i det nuværende arbejde med bevaringen af kulturarven.

Det er store udfordringer, vi står over for, og heldigvis er der mange gode tiltag på vej.

Til sidst vil jeg sige, at jeg er glad for, at vi i dag har kunnet samle et bredt politisk flertal omkring en fælles vedtagelse. Vi har alle en interesse i den bedst mulige indsats, når det gælder bevaringen af vores kulturarv.

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det hr. Naser Khader som ordfører. Det er hans tidspunkt i rækkefølgen.

Naser Khader (RV):

Lad mig starte med at takke SF for at sætte diskussionen om bevaringen af den danske kulturarv på dagsordenen med forespørgselsdebatten i dag.

I april 2001 afholdt Folketingets Kulturudvalg en høring om bevaring af den danske kulturarv. På baggrund af høringen konkluderede man, at der var behov for en belysning af bevaringen af kulturarven i de danske kulturinstitutioner. Udvalget pointerede endvidere, at der skal foretages en nøje prioritering af bevaring og konservering af den danske kulturarv efter kriterierne: Væsentlig betydning for kulturarven og økonomisk realisme.

Af høringen fremgik det endvidere, at der var særlige behov for 1) at prioritere bevaringsindsatsen over for fysiske genstande, 2) at vurdere udnyttelsen af it til bevaring, 3) at planlægge bevaring af den virtuelle kulturarv. Endelig mente man, at der var behov for at vurdere potentialet for samarbejdet mellem arkiver, biblioteker og museer.

Kulturministeriets udvalg har nu færdiggjort udredningen af både den fysiske og den elektroniske kulturarv, og som en del af arbejdet har man fremsat en række konkrete anbefalinger.

Disse anbefalinger kan passende danne baggrund for en koordineret indsats på kulturbevaringsområdet. I den sammenhæng er det værd at bemærke, at udredningen primært fokuserer på de statslige museer, noget, som flere ordførere har nævnt. En lang række andre museer udfører imidlertid også et vigtigt arbejde i forhold til at bevare den danske nationale kulturarv. Der er næsten tale om en slags underforstået arbejdsdeling på området. Her tænker jeg f.eks. på de store tematiske museer og de store regionale museer.

Kl. 15.50

Derfor er det nødvendigt også at inddrage disse institutioner i den samlede strategi, og man bør derfor i første omgang supplere udredningsarbejdet til også at indbefatte disse. Ellers giver det kun begrænset mening at lave en koordineret indsats, når man kun har inddraget en begrænset del af de institutioner, der i dag varetager den danske nationale kulturarv.

Men alt i alt er vi meget glade for den store enighed, der er blandt partierne om dette meget vigtige emne, og vi glæder os til det videre arbejde.

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det hr. Søren Søndergaard som ordfører.

Søren Søndergaard (EL):

På mange måder synes vi, at der er tale om en god udredning om at bevare kulturarven, som er blevet lavet på baggrund af ønsket fra Folkeetingets Kulturudvalg.

Fra Enhedslistens side har vi den opfattelse, og det mener vi afspejles i udredningen, at der er et behov for en klar og tydelig national kulturbevaringsstrategi, som lægger en ramme, men som også giver en retning for alt det kulturbevaringsarbejde, som foregår i forskelligt regi, det være sig i statsligt, kommunalt eller privat regi; statslige museer, men også statsanerkendte institutioners museer.

På den baggrund er vi også tilfredse med ministerens tilsagn om, at der skal laves en samlet plan for den fysiske og digitale kulturarv for vore efterkommere. Vi er tilfredse med, at der skal udarbejdes en ny pligtafleveringslov, og vi er tilfredse med, at der skal sikres en bedre koordinering på indsamlingsområdet, herunder etableres en database, hvor alt er registreret.

Vi er også glade for ministerens tilsagn om, at Kulturarvsstyrelsen i den kommende periode skal satse på industritiden. Vi synes, det er et vigtigt område, ikke mindst i lyset af, at Danmark jo har gennemløbet en udvikling fra landbrugsland til industriland i løbet af en relativt kort periode.

Jeg tror, at de fleste mennesker, der er lidt oppe i årene som jeg selv, har oplevet at få en interesse for vores kulturarv ved at komme på et frilandsmuseum eller et eller andet sted, som man har kunnet forbinde med noget, man har hørt om i en tættere fortid. Vi må bare i dag erkende, at for mange mennesker er bondesamfundet og det, der ligger i den forbindelse, simpelt hen noget, som er passé. Og det at få en indgangsport får mange nye til at interessere sig for det her område via at bevare det, der ligger i industritiden. Det er utrolig vigtigt.

Vi synes nu også, at der var nogle mangler i i hvert fald ministerens redegørelse. Især synes jeg, at der var en mangel, hvad angår det, man kan kalde bevaring af den ikkefundne kulturarv. Man kan også sige det mere direkte: Det handler om dybdepløjning.

Hvis vi går tilbage til hesteplovenes tid, så pløjedes der i 15-20 cm's dybde. Da man gik over til traktorer, så kom man til 25-30 cm's dybde. Men ved den dybdepløjning, som bruges nu

og i stort omfang i forbindelse med beslutningerne om øget skovrejsning eller geninddragelse af brakjorder, snakker vi altså om pløjningsdybder på 60-80 cm. Det betyder jo, at der er risiko for, at meget af det kulturarvsmateriale, som ligger i jorden, simpelt hen bliver ødelagt i forbindelse med den her dybdepløjning.

Jeg tror, det var i 1997, at Rigsantikvarens sekretariat lavede en undersøgelse af dyrknings-truslen og de ikkesynlige fortidsminders bevaringstilstand på landbrugsjorder. Der blev problemerne i hvert fald illustreret, og jeg synes ikke, at ministeren lige kom ind på det aspekt, og hvad der kan gøres i forhold til det.

Det hænger jo også sammen med en række konventioner, som Danmark mig bekendt rent faktisk har indgået, Maltakonventionen osv.

En anden måske ikke mangel, for ministeren nævnte det, er spørgsmålet om pengene, for man kan jo ikke komme uden om, at det her også er et spørgsmål om penge. Man kan selvfølgelig se frem til, at man i forbindelse med den kommende finanslov finder nogle penge her til efteråret, så man kan gøre noget ved opbevaringslokaliteter. Men det er jo en kendsgerning, at med de nedskæringer, der har været, går det også ud over muligheden for at opbevare og bevare. Det går ud over muligheden for at sikre, at alt det, der findes frem, ikke bare kan opbevares, men måske også kan udstilles.

Kl. 15.55

Det synes vi er synd og skam. Vi har helt forståelse for, hvad der bliver sagt fra flere sider, nemlig at der løbende må foregå en diskussion af, hvilke fundne ting der skal bevares. Der skal være en kassation; der skal være noget, der udgår. Det er klart, at den vurdering skal der være hele tiden. Ligesådan skal der også hele tiden laves en vurdering af, at ikke hvert eneste museum i hver eneste by samler på præcis de samme genstande. Det er klart nok.

Men når alt det er sagt, så ligger der alligevel i det, at man ikke i en situation, hvor der i sagenes natur bliver samlet mere og mere, fordi vores fortid og vores kulturarv pr. definition bliver større og større, samtidig kan gøre det for færre midler.

Derfor er der et selvstændigt problem omkring pengene, og vi håber meget, at ministeren kan få finansministeren overbevist om, at der skal være et udspil til efteråret, der kan løse op for nogle af de her problemer.

Men ellers ser jeg bare frem til at få ministerens kommentar til det der med dybdepløjning

gen, som jeg er sikker på at ministeren har en kommentar til.

Bodil Kornbek (KRF):

Det er vigtigt, at vi som danskere har kendskab til vores kulturarv. Det er med til at give os identitet som personer og som folk. Det er derfor vigtigt, at denne kulturarv ikke går tabt, men bliver bevaret for eftertiden, og vi er derfor også glade for at få mulighed for at tage en debat om, hvad regeringen har gjort for at bevare kulturarven, og hvad regeringen fremover vil gøre.

Mængden af effekter og elektronisk materiale er utrolig stor, og det er derfor vigtigt for mig, at indsatsen for kulturbevaringen prioriteres, sådan som det nævnes i Kulturudvalgets beretning fra 2001. For det første skal de genstande og arkivalier, vi bevarer, have væsentlig betydning for kulturarven, og for det andet skal der være en økonomisk realisme i det hele.

Den udredning, der er kommet som opfølgning på beretningen, peger på, at der er for få og for dårlige magasiner. Der er derfor behov for at sikre gode magasiner, der kan forlænge levetiden for genstandene. Statens Arkiver har bl.a. lokalemæssige problemer, som vi må løse.

Det er positivt, at ministeren har lovet, at det problem vil blive taget op i forbindelse med finanslovforslaget for år 2004. Det er også positivt, at Kulturarvsstyrelsen vil udarbejde en vejledning om god magasinering.

Det er også vigtigt, at der sker en koordinering af den indsats, der gøres for at indsamle genstande. Der er jo ingen grund til at have en stor mængde af ens genstande liggende i alle mulige forskellige arkiver. En del af de mange ens effekter, der ligger i forskellige arkiver og samler støv, kan med fordel kasseres, hvorved der bliver mere plads til at opbevare de effekter, der har en mere væsentlig betydning for kulturarven.

Vi finder også i Kristeligt Folkeparti, at det er vigtigt, at vi får gemt den elektroniske kultur for eftertiden. Det skal også overvejes, hvilke informationer der skal gemmes. Ministeren peger i den forbindelse på, at der er behov for en ændring af pligtafleveringsloven, og det kan vi naturligvis kun hilse velkommen.

Så er der spørgsmålet om konservering. Her er der behov for en øget indsats for at undgå, at genstande af national betydning går tabt. Det må også undgås, at der i fremtiden opstår større bevaringsproblemer.

Vi må naturligvis se nærmere på, om der er behov for flere midler til området, eller om vi ved at målrette indsatsen og ved at etablere fælles konserveringsværksteder kan få mere konservering for pengene. Det er jo altid positivt, at man, hvis det er muligt, kan få mere for de midler, der bliver givet. Men kulturbevaring koster penge, så økonomien må nødvendigvis være en del af den kommende strategi.

I Kristeligt Folkeparti finder vi også, at det er vigtigt, at vi afsætter tilstrækkelige midler til at sikre, at borgerne har mulighed for elektronisk at stifte bekendtskab med genstande og bøger m.v., som er vigtige for vores kulturarv.

Der er vist ingen, der er i tvivl om, at det at sikre vor kulturarv er en større opgave, men det er sandelig også en opgave, som vi alle har en fælles interesse i.

Kl. 16.00

Udredningen peger på et behov for en fremtidig strategi, hvilket er særdeles fornuftigt, for mængden af genstande og informationer bliver på ingen måde mindre. Derfor ser vi også frem til, at ministeren vil præsentere et udspil, fremlægge en strategi, som opfølgning på udredningens anbefalinger.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det kulturministeren, hvis han ønsker ordet. Det gør han ikke. Så er det hr. Ole Sohn som ordfører for forespørgerne.

Ole Sohn (SF):

Jeg synes, der er grund til at glæde sig over, at vi har haft en forespørgsel, hvor alle partierne har udtrykt en fælles holdning til vigtigheden af at sikre kulturarven og også enighed om, at der skal laves en strategi på det kulturhistoriske område, som selvfølgelig både indebærer en strategi for, hvordan vi sikrer kulturarven, og et økonomisk grundlag for den strategi, hvor vi selvfølgelig må afvente regeringens udspil her til efteråret.

Jeg mener, at det, at vi har den fælles opfattelse, også gør, at vi har mulighed for at lægge et pres rundt omkring i partierne og i regeringen, så vi sikrer, at der kommer det økonomiske fundament, som er forudsætningen for, at vi kan løse opgaven. Det er jo den opgave, der forestår hen over sommeren.

Samtidig er jeg også glad for, at der bredt har været en fælles opfattelse af nødvendigheden af, at vi får debatten bredt ud, så vi ikke kun har den om de nationale kulturarvsinstitutioner,

men også kommer ud og får en seriøs debat med amter og kommuner, sådan at vi får fat i hele den nationale kulturarv og får lavet en fælles strategi.

Det håber jeg er noget, som vi kan arbejde videre med hen over sommeren, og jeg er glad for, at ministeren har givet tilsagn om at fortsætte arbejdet, og at vi i forbindelse med finansloven også kommer til at diskutere det økonomiske fundament for, hvordan vi så kan komme videre.

På den baggrund mener jeg, at vi har haft en god og konstruktiv forespørgselsdebat, som giver håb om, at vi også kan fortsætte dette nødvendige arbejde i tiden, der kommer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Som tidligere meddelt vil afstemningen om det forslag til vedtagelse, der er fremsat af fru Ester Larsen (V) m.fl., blive foretaget i mødet på tirsdag.

Meddelelser fra formanden

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 16.09.

Mødet udsat kl. 16.03

Mødet genoptaget kl. 16.09

Den næste sag på dagsordenen var:

30) Forespørgsel nr. F 64:

Forespørgsel til miljøministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om regeringens planer om initiativer i forlængelse af rapporten »Grøn markedsøkonomi – mere miljø for pengene«, herunder hvordan regeringen vil sikre, at liberalisering ikke medfører forringelser for miljøet og prisstigninger for forbrugerne?«

Af Pernille Blach Hansen (S), Svend Auken (S), Inger Bierbaum (S), Torben Hansen (S) og Helge Mortensen (S).

(Forespørgslen anmeldt 30/4 2003. Fremme af forespørgslen vedtaget 7/5 2003).

Begrundelse

Pernille Blach Hansen (S):

Forespørgslen om grøn markedsøkonomi er rejst på baggrund af den publikation, regeringen udsendte for en måneds tid siden. Baggrunden er den, at det har vist sig at være meget forskelligt, hvad man forstår ved ordene grøn markedsøkonomi. Det, der i hvert fald har været stor usikkerhed omkring, har været, hvad regeringens grunde har været til at udgive den her publikation, og hvor regeringen helt præcist vil hen.

Der har været rejst mange spørgsmål, og der har vist sig en berettiget tvivl om, hvorvidt det regeringen mon ville var et ideologisk felttog, hvor man også på det her område ville vælge markedet frem for miljøet og frem for menneskene: Ind med de ukontrollerede markeds kræfter, og alt miljø skal også nu kommerialiseres; det skal være til gavn for nogle få private virksomheders profit. Det er i hvert fald det indtryk, man har kunnet få ved at følge den offentlige debat efter udgivelsen af regeringens rapport. Og miljøministeren har ikke evnet at få den mistanke manet i jorden.

Kl. 16.10

Derfor er denne forespørgsel rejst. Resultatet bliver forhåbentligt, at vi kan få klarhed over, hvad det er, regeringen vil. Vil man et ideologisk felttog, hvor man sælger ud på f.eks. spildevandsområdet, vandområdet, affaldsområdet, eller vil ministeren her i dag give os en garanti for, at den liberalisering, der lægges op til i rapporten, ikke vil medføre en dårligere natur- og miljøbeskyttelse og ikke vil medføre prisstigninger for forbrugerne?